

Työryhmän kokous 19.9.2018

Aika	19.9.2018, klo 9.00-12.00		
Paikka	Sisäministeriö, Kirkkokatu 12, nh.		
	Kristian		
Jäsenet	Nimi	Läsnä	Poissa
	Neuvotteleva virkamies Kirsi Rajaniemi (puheenjohtaja)	X	
	Pelastusylitarkastaja Veli-Pekka Hautamäki	X	
	Ylitarkastaja Björn Johansson	X	
	Johtava asiantuntija Sanna-Mari Karjalainen	X	
	Ryhmäpäällikkö Markus Kauppinen		X
	Ylitarkastaja Karoliina Meurman	X	
	Yli-insinööri Jaana Rajakko	X	

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

Markus Kauppinen on virallisesti nimitetty työryhmän jäseneksi.

Sisäministeriön lainsäädäntösuunnitelma on päivitetty ja tavoitteena on saada ainakin lakiesitys ja osa asetuksista lausuntokierrokselle ensi keväänä.

2. Nykytilan kuvauksessa ja vaikutusten arvioinnissa tarvittavat tiedot

Lähes koko nykyinen sääntely on jo käyty läpi. Päätettiin palata yleisiin asioihin sitten, kun substanssiasiat ovat selvinneet. Tähän mennessä on jo tullut niin paljon muutostarpeita esille, että koko laki jouduttaneen uusimaan.

Säädösmuutoksissa on oltava nykytilan kuvaus sekä arvioitava mahdolliset vaikutukset. Tätä varten on jo olemassa paljon erilaista tietoa, jotka pitää koota yhteen. Erillinen tilastomuistio voisi toimia säädöshanketta taustoittavana ja toimialaa kuvaavana lähteenä, samalla se toimisi HE:n valmistelussa tausta-aineistona.

2.1 Poistumisreittivalaisimet

SM:n asetuksessa (805/2005) säännellään rakennuksen poistumisreittien merkitsemisestä ja valaisemisesta. Toimialalla käytetään myös yhteisnimitystä poistumisvalaistus. Poistumisvalaistus –termin käyttöön ottaminen säädöksessä laajentaisi sääntelyn soveltamisalaa, tällöin olisi huomioitava myös työturvallisuusnäkökulma esim. leikkaus- ja konesalien valaisemisessa. Ei ole perusteita laajentaa soveltamisalaa, joten pysytään

poistumisturvallisuudessa eli uloskäytävien ja poistumisreittien merkitsemisessä ja valaisemisessa.

Pelastuslain kautta tulevat vaatimukset siitä, missä tuotteita on käytettävä. Myös tuotteiden kunnossapitovaatimukset säädetään pelastuslaissa mm. kunnossapito-ohjelma. Uutuutena markkinoille on tullut tai ainakin markkinoidaan huoltovapaita tuotteita. Näidenkin tuotteiden osalta tulee kuitenkin miettiä mahdolliset toimenpiteet ja rutiinit.

Tuotteiden valvonnan osalta ei ole tullut esille sääntelyn muutostarpeita. Poistumisopasteita koskevat valvontatapaukset ovat liittyneet muuttuva symbolisiin merkkivaloihin ja tuotteen virheelliseen käyttöön (vaihdettu väärä lamppu). Tukes ei ole toteuttanut varsinaisia valvontahankkeita, yritykset ovat kylläkin valittaneet toisistaan.

Poistumisopasteet ovat rakennukseen kiinteästi asennettavia tuotteita, jotka yleensä ammattilaiset valitsevat. Poistumisopasteita säädellään myös sähkötuotteina. Nykyisessä asetuksessa asetetaan vaatimus riippumattomasta virransyötöstä yhden tunnin ajan sähkökatkojen varalta. Tuotestandardi edellyttää keskusakustolla varustetulta tuotteelta 4 tunnin toiminta-aikaa. Tekninen vaatimus tunnin toiminta-ajasta määrittää tuotteiden ja toteutuksen kustannuksia.

Nykyisessä asetuksessa on myös teknistä tarkistamistarvetta mm. viittaukset tuotestandardeihin ja suhde muutettuun valtioneuvoston päätökseen.

Poistumisreittivalaisinmarkkinoilla on 3-5 päätoimijaa ja tuotteita valmistetaan myös Suomessa. Toimijoiden lukumääriä on selvitettävä jollakin tasolla. Poistumisreittivalaisimien asennustyötä voivat tehdä kaikki sähköliikkeet.

2.2 Palovaroittimet

Palovaroittimet ovat laitelain soveltamisalassa myyntimäärältään isoin ja seuratuin tuoteryhmä. Myyntimäärien seurannalla on pyritty osin seuraamaan myös pelastuslain palovaroittimen hankintavelvoitteen toteutumista.

OTKES on esittänyt, että palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteita tulisi tiukentaa nykyisestä. Pelastusopiston palokuolematilastojen mukaan palovaroitin ei useimmiten ole toiminut palokuolemaan johtaneessa tulipalossa. Palovaroittimien hankintavelvoitteen tiukentaminen tarkoittaisi myös sitä, että samalla pitäisi lisätä valvontaa. Asiana tämä liittyy pelastuslakiin, koska laitelain nojalla säädetään ainoastaan palovaroittimien tuotevaatimuksista.

2.3 Häkävaroittimet

Häkävaroittimet kuuluvat tuotteina laitelain soveltamisalaa. Häkävaroittimista on olemassa eurooppalainen standardi. Kaikki häkävaroittimet on valmistettu standardin mukaisesti, vaikka standardia ei ole säädetty pakolliseksi.

Kansalliselle tuotesääntelylle ei ole nähty tarvetta. Standardin uusiminen on ollut vireillä pitkään ja siitä päättäminen, tulisiko harmonisoida tuotestandardi EU:n rakennustuoteasetuksen mandaatilla. Jos ei valmistella harmonisoidua standardia, niin pitää ehkä vielä miettiä standardin käyttämisen pakollisuus vastaavasti kuin sammutuspeitteillä.

2.4 ”Muun onnettomuuden vaaraa ilmaisulaitteita”

Laitelain ilmaisu ”muun onnettomuuden vaaran ilmaisulaitteita” on epäselvä, tätä täytyy tarkentaa. Laitelakia on perinteisesti sovellettu tulipalon havaitsemiseen, ilmaisemiseen, varoittamiseen tai sammuttamiseen liittyviin tuotteisiin. Mutta on tulkittu, etteivät esimerkiksi nestekaasuvaroittimet ja liesivahdit kuulu laitelain soveltamisalaan.

Liesivahdit ovat ennen kaikkea sähkötuotteita, liesivahtien tuotevaatimukset tulevat sähköturvallisuuslaitteita koskevien säädöksiänsä kantta. Liesivahtien lisäksi on olemassa paljon tuotteita, joissa voi olla toiminnallisuuksia liittyen palovaroittimen toimintaa.

Väestöhälyttimet ovat aikoinaan hetken kuuluneet laitelain soveltamisalaan, mutta niiden sääntely on nykyisin pelastuslaissa. Laitelakia sovelletaan rakennuksen sisälle asennettaviin laitteisiin, ei esim. laitteisiin, jotka varoittavat rakennuksen ulkopuolella.

Paloilmoittimeen liitetyt äänievakuointijärjestelmät on tulkittu kuuluvan laitelain soveltamisalaan. Standardi on ollut lausunnolla.

Paloilmoittimet voivat ohjata erilaisia taloteknisiä järjestelmiä, jotka eivät kuitenkaan kuulu laitelain soveltamisalaan esim. palo-ovet. Määritetään laitelain soveltamisala palovaroittimien ja häikäyvävaroittimien standardien ja mandaattien pohjalta.

2.5 Pikapalopostit

Pikapalopostit on tulkittu olevan ”rakennukseen kiinteästi asennettavia sammutuslaitteistoja” ja siten laitelain soveltamisalaa. Pikapalopostistandardi edellyttää, että pikapaloposti on asennettu kiinteästi rakennukseen. Pikapalopostien kaapit eivät kuulu laitelain soveltamisalaan. Soveltamisalaa ei laajenneta pesukäyttöön tarkoitettuihin letkuihin tai muihin mahdollisiin letkukeloihin tai -kärryihin.

Pikapaloposteja on käytetty viime vuonna tulipaloissa 10 kertaa.

2.6 Alkusammutusvälineet

Alkusammutusvälineen määrittely on hyvin häilyvä, sillä sankoruisku ja myös ämpäri voidaan lukea alkusammutusvälineeksi. Soveltamisongelmia on erityisesti tuotteilla, joille ei ole määritelty tai luokiteltu sammutusominaisuuksia esim. erilaiset aerosolisammuttimet. Näistä tuotteista on kuitenkin hyvä säätää jo tuoteominaisuuksien takia ja siksi, etteivät nämä tuotteet kaatuisi kuluttajatuotteiden valvonnan puolelle.

Alkusammutusvälineiden osalta voisi olla mahdollista, että määritelmät ja jotkin tuotevaatimukset yhdistettäisiin. Pohditaan mahdollista rajausta seuraavassa kokouksessa, mahdollisesti esille tulleiden ongelmien kautta.

2.7 Tulisijat

Tehdasvalmisteiset tulisijat eivät ole paloturvallisuuslaitteita. Soveltamisalaan eivät kuulu ns. sisustustakat eivätkä kaasukäyttöiset tulisijat. Tulisijat ovat rakennustuotteita, joille on olemassa harmonisoituja tuotestandardia.

Laitelailla ei säädellä tulisijojen asentamista. Paloturvallisuuden kannalta nimenomaan asentamisen sääntelylle saattaisi olla tarvetta, koska korjausrakentamisessa tulisija usein asennetaan jo olemassa olevaan hormiin ilman rakennus- tai toimenpidelupaa.

Tulisijoille on tulossa sääntelyä päästöistä. Päästörajoitusten sääntely on ympäristöministeriön vastuulla. Molempien hallinnonalojen kautta tulisijojen tuotevalvonta on säädetty Tukesille.

2.8 Väestönsuojalaitteet

Väestönsuojalaitteet säilynevät laitelain soveltamisalassa. Tässä hankkeessa ei ole tehtävänä kartoittaa ja miettiä väestönsuojarakentamisen sääntelytarpeita.

Väestönsuojalaitteiden osalta on säädetty pelastuslain nojalla, mitä tavaroita väestönsuojassa tulee olla. Vaatimukset koskevat sekä irrallisia tavaroita (esim. wc-pöntöt) tai tavaroita, jotka asennetaan kiinteästi (esim. erilaiset venttiilit). Väestönsuojalaitteiden laatusoivatimukset johtuvat siitä, että tuotteiden tulee kestää käyttötilanteen odottamista. On myös laitteita, joiden toiminta tulee testata säännöllisesti (esim. IV-koneet).

2.9 Asennusliikkeet

Asennusliikkeiden osalta vastuuhenkilön nykytila on kuvattava tarkkaan, koska vaatimus rajoittaa yritystoimintaa. Sääntely on ollut voimassa nyt noin 20 vuotta, joten toimialan kehityksestä on mahdollista muodostaa tilannekuvaa.

Nykyisessä sääntelyssä vastuuhenkilön edellytetään olevan toiminnanharjoittajan itse tai liikkeen päätoimisessa palveluksessa. Päätoiminen –sanan tulkinta on aiheuttanut epäselvyyttä. Asennusliikkeen vastuuhenkilöllä tulee olla tosiasialliset mahdollisuudet hoitaa tehtävää (ei voi olla pelkkä papereiden allekirjoittaja), joten määrittely tulisi tehdä tehtävän sisällön kautta.

Koska Tukes on valvontaviranomainen, on tarkoituksenmukaista säännellä vastaavasti kuin TEM on säännellyt vastuuhenkilöistä omalla sektorillaan.

Paloilmoittimien ja sammutuslaitteistojen vastuuhenkilön tutkinnon suorittaa ja pätevyystodistusta hakee vuosittain noin 60 henkilöä, sammutuslaitteistojen osalta hieman vähemmän. Tulisi myös pohtia, onko nykyinen sääntely liian rajoittavaa tai vaatimustaso liian korkealla esim. sammutuslaitteistojen osalta. Jos asennusliikkeiden ja pelkästään esim. huoltoa tekevien liikkeiden vaatimukset erotettaisiin toisistaan, heijastuisiko se yritysten määrään tai näkyisikö se palvelujen hinnoissa.

2.10 Tarkastuslaitokset

Tarkastuslaitosten osalta sääntely on TEM:n sektoreiden mukaista. Tarkastuslaitoksien sääntelyn lähtökohta jo EU-tasolla on akkreditoinnissa. FINASin akkreditoinnin hyödyntäminen on jo käytössä, vaikka sille ei ole vaatimusta. Pitäisi käydä vielä läpi, mitä ongelmia tarkastuslaitossääntelyllä pyritään ratkaisemaan

Tarkastuslaitosten osalta on tullut kritiikkiä, ettei tarkastuslaitoksen suorittamaa tarkastusta nähdä merkityksellisenä. Toisaalta ei ole kuitenkaan esitetty tarkastusten lopettamista. Lähinnä on noussut keskusteluun tarkastuslaitosten toimintatapojen yhdenmukaistaminen ja tarkastusvälien pidentäminen.

2.11 Arviointilaitokset

Arviointilaitosten käytön mahdollisuus on säädetty laitelaissa väestönsuojalaitteiden kansallista tuotehyväksyntää varten. Arviointilaitoksia

Pöytäkirja

SM1831140

00.00.01.00.00

12.10.2018

SMDno-2017-2100

ei ole tarkoitettu käytettäväksi rakennustuotteille kuten esim. palovaroittimille. Säännöksen kirjoitusasu tulee tarkentaa koskemaan vain väestönsuojalaitteita.

Käytännössä väestönsuojalaitteilla on vapaaehtoiset VTT:n hyväksynnät, tuotesertifikaatit, vaikka näitä ei ole säädetty pakolliseksi. Tarkastetaan, miten rakentamisen sääntelyssä on säädetty kansallisista tyyppihyväksynnöistä.

2.12 Valvonta

Tuotteille ei ole olemassa ennakkohyväksyntää. Kaikille tuoteryhmille ei ole tehty markkinavalvontaa, valvottavat tuotteet on valittu riskiperusteisesti. Tuotteiden markkinavalvonta on painottunut keskeisiin kuluttajatuotteisiin kuten palovaroittimiin, häikävaroittimiin ja käsisammuttimiin. Muita tuotteita on valvottu lähinnä reaktiivisesti vähäisten ilmoitusten pohjalta. Tukes on pystynyt poistamaan markkinoilta epäasialliset tuotteet.

Tukesin suorittama valvonta tulee kuvata. Tiedot ovat jo olemassa, tiedot pitää vain koota yhteen.

Pelastusviranomaiset eivät ole laitelain valvontaviranomaisia. Nykyinen 17 § 2 mom. on jääne vanhasta, kun ennen ensimmäistä laitelakia vastaavat asiat oli säännelty silloisessa pelastuslaissa. Tämä on informatiivinen säännös, jonka tarpeellisuus tulee vielä harkita. Tehtävänä asia voisi kuulua ennemminkin pelastuslain valvontatehtävän sääntelyyn.

Eduskunnassa oleva laitelain 17 §:n muutosesitys liittyy pelastustoimen järjestämistavan muutokseen ja maakuntien perustamiseen. Muutosesityksessä alueen pelastusviranomaisen muutetaan maakunnan pelastusviranomaiseksi.

3. Jatkovalmistelun suunnittelu

Seuraavassa kokouksessa keskustellaan tarkastuslaitosten sääntelyä koskevista asioista, lähinnä tarkastuslaitosten tehtävän sisällön kautta. Paloilmoitin ja sammutuslaitteistokokonaisuutta ei ole myöskään vielä käsitelty.

Kerrattava alkuvuodesta läpikäytyt muutostarpeet, ettei mikään asia ole vaan unohtunut. Tukesin toimivallan sääntely tulee tarkistaa mm. käsisammutinhuoltoilikkeiden valvonnan osalta.

Tavoitteena on myös hyödyntää Pronton tilastointia nykytilan ja toimintaympäristön kuvauksessa.

4. Kokouksen päättäminen

Työryhmän loppuvuoden kokoukset ovat aina klo 9-12 seuraavasti:
2.10.2018, 22.10.2018, 6.11.2018, 19.11.2018 ja 11.12.2018.

2.10.2018 kokouksessa on tarkoitus jatkaa keskustelua tuotteiden teknisistä vaatimuksista mm. savunpoistolaitteet ja laitteistot. Lisäksi keskustellaan tarkastuslaitoksia koskevista asioista, lähinnä tarkastuslaitosten tehtävän sisällön kautta.

Aikaisemmin sovittu kokousaika 13.12.2018 siirretään tiistaille 11.12.2018.

Pöytäkirja

SM1831140

12.10.2018

00.00.01.00.00

SMDno-2017-2100

Puheenjohtaja päätti kokouksen.

Neuvotteleva virkamies, puheenjohtaja

Kirsi Rajaniemi

Yli-insinööri

Jaana Rajakko

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Sisäministeriö 12.10.2018 klo 07:12. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi
todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Työryhmän jäsenet

Tiedoksi

Valtioneuvoston hankeikkuna